Anna Kinberg Batra: Jultal 2015

Talare
Anna Kinberg Batra
Partiledare, Moderaterna

Datum
16 december 2015

Plats
YBC gymnasieskola, Nacka

Det är inte varje dag som man får tala på hemmaplan. Och det är extra roligt att få vara här på en skola. Det är en riktigt bra plats när man talar om några av Sveriges stora utmaningar.

Det är den här tiden på året när det är ganska mörkt om morgnarna, och lite ruggigt. Hon vaknar trött, men ändå förväntansfull. Det är dags för skolavslutning. Det känns skönt, och särskilt den här morgonen, att ta en annan hand i sin när man ska gå iväg. Det värmer, till och med genom tjocka vantar. Hon funderar ganska mycket då. Vad kommer jag ta med från den här hösten? Vad ska läraren säga? Vad ska jag göra på jullovet? Vad ska alla andra göra på jullovet? Blir det någon snö till julafton?

Hon skulle kunna vara i lågstadieåldern. Eller, i fyrtioårsåldern, och förälder, och den här mor- gonen minnas känslan av de egna skolavslut- ningarna, när det börjar bli dags för dotterns första. Traditioner som avslutning och julfirande känns självklara och trygga. Tekniken föränd- ras, och världen, och livet, men helst inte julen. När världen är orolig ökar behovet av att hålla i något som känns tryggt, stabilt och helst evigt.

Behovet av trygghet och traditioner är nog extra stort efter det här året, som började med terrorattentat i Paris, och den här hösten som har präglats av kriser, och där vi har tvingats uppleva flera stora tragedier.

Den fruktansvärda attacken på Kronans skola i Trollhättan krävde tre människoliv. Elevassistenten Lavin Eskandar, eleven Ahmed Hassan och läraren Nazir Amso. De mördades för sin hudfärg.

De blodiga attackerna i Paris fredagen den 13 november. De riktade sig mot idrottsarenor, konsertlokaler, restauranger – dit vi går för att titta på fotboll, lyssna på musik, umgås och ha trevligt. Attackerna i Paris var inte bara riktade

dit, mot Frankrike eller mot Europa, utan mot vårt sätt att leva, och mot det allra viktigaste i ett öppet samhälle, nämligen rätten och möj- ligheten att leva som man vill. Några dagar tidigare attackerades civila också i Bagdad och Beirut.

Det öppna samhället är sårbart. Men det öppna samhället är också starkt. När Kronans skola hade öppnat igen satt vi några stycken i ett rum i Trollhättan och talade om det som hade hänt. Det syntes att flera hade gråtit. Det hördes att rösterna stockade sig – på oss alla.

Men den allra starkaste känslan var uppslutningen kring att vårt samhälle måste vara tryggt, öppet och att det är värt att försvara.

Det är ett löfte vi har gett varandra:

Hatet och rädslan får inte vinna.

Inte i Trollhättan. Inte i Paris. Inte någonstans.

Det är också därför Sverige måste delta aktivt i den internationella kampen mot terrorismen.

Den 19 november kom Nasratullah Ghanizada efter en lång resa fram till Malmö, där vinterkylan slagit till och han möttes av beskedet: det är fullt. Tyvärr. Överallt. Du får sova utomhus.

Han och flera andra fick tillbringa natten på trottoaren utanför Migrationsverket i Jägersro.

Vi lever i ett av världens rikaste länder. Sverige är känt för att vara välorganiserat och vi har högt förtroende för varandra och våra institutioner. Vi kräver, och litar också på, att samhället funkar, och vi gör det på goda grunder.

Men det här har varit hösten när just detta har prövats och i vissa fall brustit. Det har vi reage- rat på. Som medborgare. Som medmänniskor. Som medarbetare.

För tio år sedan kom knappt 400 barn utan sina föräldrar till Sverige och sökte asyl. I år har det kommit fler än 34 000 ensamkommande barn – motsvarande ett helt Katrineholm eller Värnamo. Totalt i år har det kommit lika många människor till Sverige som ett helt nytt Uppsala – Sveriges fjärde största stad.

Situationen går att beskriva med siffror eller system. Men det handlar inte om det. Det handlar om människor och hur vi bemöter var- andra. Det handlar om vägen till, och in i, det svenska samhället. Och det handlar om vad vi vill och kan vara för samhälle i morgon.

Många undrar vad det var som gick fel och hur det kunde gå så snabbt. En del säger att den här krisen inte gick att förutse. Så låter det vid varje kris – men det duger inte.

Vi var inte tillräckligt rustade för att möta den här utmaningen. Det ansvaret delas av många – även av oss moderater.

Vi kunde och borde ha gjort mycket mer för att förhindra den svåra och akuta kris Sverige befinner sig i.

Alliansregeringen kunde och borde ha gjort mycket mer för att Sverige skulle ha varit bättre rustat för den här situationen.

Den läxan behöver vi lära oss – här och nu. Det är därför vi behöver en tillfällig paus i flyktingmottagandet. För den akuta krisen är ännu
inte över – även om statsministern vill tro det. Tvärtom. Vi står inför stora utmaningar som kommer kräva ledarskap och reformer under flera år framöver.

Hur ska människor få bostad när det redan är bostadsbrist?

Hur ska det bli med skolan när det redan är så att resultaten sjunker och det är brist på lärare?

Hur ska det bli lättare att komma in på en arbetsmarknad som ställer allt hårdare krav?

Hur ska fler komma in i samhället när utanför- skapet fördjupas?

Vårt sätt att möta dagens utmaningar blir det arv vi ska bära i morgon. Sverige har förut- sättningar för att komma starkare ur den här krisen. Och det kan vi göra, om vi hanterar den rätt.

I dag verkar det finnas tre olika sätt att agera i svensk politik.

Det finns de som inte riktigt vill erkänna att problemen finns.

Det finns de som ser problem – men pekar finger.

Och det finns de som ser problem – och föreslår lösningar.

För mig handlar politiskt ledarskap om att ta ansvar och vara beredd att agera. Även – ja, i synnerhet – när det är ett svårt läge och det krävs tuffa beslut.

Moderaterna ska visa svenska folket att vi är beredda att genomföra vad som krävs för att Sverige ska klara krisen nu, och bli starkare som samhälle efteråt.

För framtiden är inte förutbestämd eller given
– den blir vad vi gör den till. Ingenting kommer att bli bättre av sig självt. Det som väntar oss är tuffa beslut, rejäla reformer och svåra av- vägningar. Det Sverige behöver nu är vilja, mod och ledarskap.

Sverige kan, och ska, vara ett av världens starkaste samhällen. Både med en stark ekonomi, och med ett samhälle som håller ihop. Där alla, oavsett varifrån du kommer och vilken bakgrund du har, kan växa och komma till din rätt.

Vägen till det svenska samhället börjar i skolan. Skolan måste vara en plats för lärande. Skolan måste vara en plats där människor kan växa. Skolan måste vara en plats som är trygg.

Men skolan står inför tuffa utmaningar. I år har det kommit fler än 65 000 barn och ungdomar under 18 år. Nästa år beräknas det komma ytterligare ungefär 50 000. De ska också börja förskolan, grundskolan och gymnasiet. Det väcker många svåra och viktiga frågor.

Hur ska skolan klara sitt uppdrag när så många kommer på så kort tid? Finns det tillräckligt med lokaler och klassrum? Finns det tillräckligt med lärare? Vad händer när det mitt i terminen kommer flera nya elever till klassen som inte kan ordentlig svenska? Hur ska de klara sig? Och hur påverkar det undervisningen för de barn som redan går i klassen?

Det är naturligt att de här frågorna kommer.
Låt det inte råda någon tvekan – flyktingkrisen kommer att påverka det svenska samhället för lång tid framöver. Det kommer att kosta pengar och kräva prioriteringar.

Då kan man inte ha en regering där man läng- tar efter att släppa kontrollen över statsfinanserna bara för att kunna finansiera alla sina löften.

Jag kommer aldrig att släppa kravet på ordning och reda i statsfinanserna. Det här läget kan komma att kräva omprioriteringar – även för moderaterna.

Och Sveriges föräldrar, lärare och elever ska veta en sak – och det är ett löfte:

Jag kommer inte att spara på skolan. Det är nämligen här allting börjar.

Ingen ska behöva känna oro för att det kompromissas med kunskapskraven och ambitionerna i skolan när det kommer nya elever och är krävande tider.
Tvärtom. Kunskaperna i svensk skola får inte urholkas, de ska stärkas.

Är du ny i Sverige ska du kunna växa, och det börjar i skolan. I svensk skola ska man lära sig svenska. I svensk skola ska man lära sig mate- matik. I svensk skola ska man lära sig allt det som krävs för att kunna stå på egna ben och komma till sin rätt i det svenska samhället.

Det är avgörande för Sveriges utveckling och styrka att alla människor rustas med kunska- per. Vi ska vara ett land som byggs och kon- kurrerar med kunskap. Och det är därför, för att klara den här utmaningen, jag har startat

Skolinitiativet. Där samlar vi lärare, forskare, entreprenörer, och lär av internationella exem-pel för att ta fram det som krävs för att lyfta den svenska skolan.

För Pisa ska vara förknippat med ett lutande torn, inte med fallande skolresultat.

Ända sedan slutet av 80-talet har resultaten
för elever i den svenska skolan sjunkit. Alltför många lämnar grundskolan och gymnasiet utan tillräckliga kunskaper. I våras var det 14 000 elever som gick ut nian utan att bli behöriga till gymnasiet.

14 000 elever. Det motsvarar över 700 klasser.

Jämförelser med andra länder visar dessutom att svenska elever halkar efter. Vi är sämre inom läsförståelse, matematik och naturvetenskap. Var fjärde svensk elev når inte ens den grundläggande nivån i matematik.

En del av förklaringen är att svenska elever går för lite i skolan. Jämfört med andra länder missar en svensk elev nästan ett helt år i undervis- ningstid under grundskoleåren.

Så här kan det inte fortsätta. Vi måste vända utvecklingen. Svenska elever behöver det. Och Sverige som land behöver det. Sverige kan mer.

I klassrummet på Grönkullaskolan i Sundby- berg satt det 16 elever med 11 olika nationaliteter. En del av dem kunde språket perfekt, andra förstod nästan inte ett ord svenska än.

Men i det klassrummet jag besökte satsar man extra på matte. För där har man tagit fasta på att ett språk som är likadant över hela världen, det är matte. Fem gånger fem är alltid tjugofem, oavsett om du är nyanländ flykting från Syrien, om dina föräldrar har flyttat till Sverige för att jobba på Ericsson eller om du är född och uppvuxen här i Nacka.

Och den som inte har ordning på språket, men kan vara bra på annat, får möjlighet att visa åtminstone en av sina framfötter direkt.

Alla vi som har fått uppleva glädjen att bli föräldrar vet att lusten att lära och upptäcka nytt finns där från första ögonblicket. Men vi vet också att vägen till ny kunskap inte är enkel. Den går via tusen och ett försök, många misslyckanden, känslor av hopplöshet, smärta, till och med tårar.

Men till slut händer det: Det första steget. Den första cykelturen. Det första mattetalet. Det första jobbet.

Det kommer krävas stora ansträngningar för att göra den svenska skolan bättre. Och det arbetet har bara börjat. Men låt mig i dag presentera några steg i den riktning vi behöver gå:

Det första förslaget handlar om så kallade förberedelseklasser.

Många nyanlända elever brukar börja skolan i en förberedelseklass innan de har förutsättningar att klara undervisningen i en vanlig svenskspråkig skolklass.

Där får man gå max två år och det är bra att elever så snart som möjligt kommer in i den ordinarie undervisningen. Men bara om man har rätt förutsättningar.

I dag är det otydligt vilka kunskaper som krävs för att komma vidare. Då kan det också bli otydligt vad man kan förvänta sig att eleverna klarar av. Det vill jag ändra på.

Mitt första förslag i dag är därför att införa tyd- liga och formella kunskapskrav för förberedelseklasser. Så ser vi till att den som går vidare till vanlig klass är väl förberedd.

Det andra förslaget handlar om att tydliga kunskapskrav ska gälla för alla. För ingen blir hjälpt av skönmålningar eller av att problem slätas över.

Låt i stället budskapet till alla elever vara glasklart: Välkommen till skolan. Det

här kommer att bli tufft. Du kommer att få jobba jättehårt. Men det finns inga genvägar – du behöver det här för att klara dig.

Mitt andra förslag är därför att ge lärare större befogenheter att avgöra om en elev behöver gå om en årskurs. Ingen ska slussas vidare till en nivå han eller hon inte klarar av. Ingen ska bli utan det stöd som krävs för att klara skolan.

Det tredje förslaget handlar om snabbare väg till yrkeskunskaper.

I dag kan det se ut så här: En ung person kommer till Sverige med yrkeskunskaper från sitt hemland. Till exempel en frisör. Då får hon börja med en språkutbildning. Men om hon också vill hålla igång sina yrkeskunskaper, då blir det svårare, saker tar tid och eleven tappar motivationen. Bara för att det är bestämt: först ska man lära sig språket, sen yrket.

Men varför kan man inte göra båda två samti- digt? Det är självklart viktigt att lära sig svenska. Och det är minst lika viktigt att så snabbt som möjligt ta sig in på arbetsmarknaden.

På Enskede gårds gymnasium har lärare och ledning hittat en väg framåt, så att man kan kombinera språk- och yrkesstudier. Man märker direkt hur det påverkar elevernas motivation – och resultat.

Mitt tredje förslag i dag är därför att göra det möjligt att kombinera språkintroduktion med

yrkesintroduktion, samtidigt. Om svensk lag är i vägen för det – då ska lagen ändras.

Höga förväntningar. Tydliga kunskapskrav. Snabbare väg till yrkeskunskaper. Det behövs för att lyfta den svenska skolan.

På Västangårdsskolan i Umeå är Micael Hermansson lärare. ”Grej of the day” är hans grej. Det är en 10-minuters minilektion om ett aktuellt ämne, som varje

dag väcker elevernas lust att lära. Varje dag kan barnen ge åtminstone ett tydligt svar när föräldern frågar: ”vad har du lärt dig i skolan i dag?”

Det finns många fler som är som Micael, inte minst här på YBC. Inspirerande och skickliga lärare som varje dag lockar unga till att lära. Men som alldeles för sällan får höra det de borde få höra: Tack. Tack för att ni ger våra barn och ungdomar lust att lära. Tack för att ni rustar alla elever med kunskaper för livet.

Det finns många bra skolor. Men det finns också skolor där miljön är betydligt tuffare. Där jargongen är hård mellan eleverna, ljudvolymen hög och där de tuffa killarna tar för sig mycket medan tjejerna är tystare och håller sig i bakgrunden – både i korridorerna och i klassrum- men.

Här behövs de skickligaste lärarna som allra mest. Det är därför vi vill ha fler karriärlärare, särskilt i utanförskapsområden.

Här behövs också de duktigaste skolledarna. En rektor berättade att när hon för några år sedan kom till en ny skola slogs hon direkt av att en del lärare hade mycket låga förväntningar på eleverna. För låga. En del fick till och med höra att de inte skulle klara av skolan. Att de inte hade någon framtid. De sågs som hopplösa fall redan när de klev in i klassrummet.

Men ingen har rätt att säga att för dig finns det ingen framtid. Det får aldrig hända. Då krävs det en tydlig ledning som sätter stopp, som ändrar på attityder och som ger utrymme för lärare att göra ett bra jobb.

För lärarna är nyckeln till en bra skola.

När det nu på kort tid kommer många nya elever och vi har brist på lärare behöver vi använda alla resurser vi har. Det finns många i det här landet som både kan och vill undervisa, till exempel lärare som har gått i pension.

Med dagens regler skulle många pensionerade lärare, som har undervisat ungdomar och satt betyg hela sitt yrkesliv, inte får göra det eftersom de saknar lärarlegitimation. Det är ett slöseri med kompetens och resurser.

Mitt fjärde förslag i dag är därför att pensionerade lärare som vill undervisa ska tillfälligt undantas från kravet på lärarlegitimation. Det måste bli lättare att

komma tillbaka och göra en insats, särskilt nu när behovet är stort.

Vi behöver använda all lärarkraft som Sverige har. Och vi behöver bygga ny för framtiden. Sverige behöver fler skickliga lärare i skolan.

Förr var det så att om eleven kom hem med dåliga betyg kunde föräldrarna med bister min fråga barnet: varför ser det ut så här? I dag är det annorlunda. Om eleven kommer hem med dåliga betyg ringer föräldrarna upp läraren och skäller: varför ser det ut så här?

Enligt Lärarnas riksförbund har sju av tio lärare varit med om att föräldrar har försökt lägga sig i undervisningen. Det finns föräldrar som klagar på att barnen får läxor. Föräldrar som ifråga- sätter sina barns betyg. Föräldrar som hotar anmäla lärare till Skolinspektionen när de inte får som de vill.

Det här är också en fråga för ledarskapet i skolan. Rektorn har till uppgift att stötta lärarna när föräldrarna lägger sig i av fel anledningar. Och skolans huvudman har till uppgift att se till att rektorn kan sköta sitt jobb – och det oavsett vem som är huvudman.

Vi föräldrar måste ge lärare förutsättningar att lära våra barn. Den som är rektor måste ge lärare förutsättningar att lära våra barn. Lärare måste få vara lärare.

En kväll under hösten hamnade jag i en diskussion om kunskap, där det snabbt uppstod två läger. På ena sidan de som menade att det viktigaste i skolan var att lära sig hårda kunskaper som matte, teknik, och programmering. Annars klarar man sig inte i en global värld med digital teknik.

I andra ringhörnan fanns de som tyckte att det var viktigare att lära sig kreativt tänkande och att fungera socialt, för med Google, Wikipedia och Youtube finns all världens kunskap bara några knapptryckningar bort.

Men att räkna och rita står inte emot varandra. Om man inte har grundkunskaper om hur värl- den fungerar har man heller inte något att vara

kreativ i förhållande till.

Vi får inte heller lära våra barn att allt alltid ska vara roligt. Så är det inte. Däremot ska vi lära dem att det ska vara meningsfullt, utvecklande och stimulerande. Det är en fantastisk känsla att lära sig något nytt. Men det är ofta svårt. Man måste kämpa mycket. Karin Boye hade fel: Det är inte alltid vägen som är mödan värd, utan ofta väntar belöningen först vid målet.

Man ska akta sig för att tro att det var bättre förr, eller att just dagens unga är särskilt lata, curlade eller får allt serverat. Så har det alltid låtit. Redan Sokrates lär ha sagt: ”Dagens barn är tyranner. De säger emot sina föräldrar, glupar i sig sin mat och plågar sina lärare.”

Men faktum är att svenska elever i dag sticker ut i internationella jämförelser på flera sätt. De ger upp lättare än elever från många andra länder när något är svårt. De tröttnar fortare när något inte känns roligt. De säger att de inte klarar matten för att de inte har talang, snarare än för att de inte har pluggat tillräckligt hårt.

Det här gäller inte alla. Men det gäller många. Alldeles för många.

Det här är inte en inställning barn föds med, utan något de har fått lära sig. Men de som har lärt dem det har gjort dem en otjänst. Den som tror att framtiden beror mer på medfödd talang, slump eller yttre omständigheter, har ingen chans att påverka sin situation.

Svenska elever måste anstränga sig mer. Oavsett varifrån man kommer, oavsett om man har det lätt eller tufft i livet i övrigt, oavsett om man tycker en del ämnen är tråkiga eller roliga – det finns inga genvägar.

När alla kan växa och komma till sin rätt – då kan hela Sverige mer. Och det börjar i skolan.

Sedan handlar det om jobben.

Stefan Löfven talar nu gärna om att flyktingkrisen snart är över. Att just nu ökar

sysselsättningen. Att arbetslösheten sjunker. Att BNP växer.

Det stämmer att svensk ekonomi just nu växer och att BNP-siffran för det tredje kvartalet i år var något bättre än väntat.

Men Sveriges utmaningar är inte över. Stefan Löfven blundar för behovet av reformer på arbetsmarknaden. Han blundar för det nya utanförskap som växer fram i Sverige, ett utanförskap som går allt djupare och som blir allt svårare att ta sig ur. Och han blundar för alla de människor som befinner sig i utanförskap.

För visst: Det går bra på många håll i Sverige. Men för många i Sverige går det inte alls bra.

Det finns områden i Sverige där vart sjunde barn lever i familjer där föräldrarna aldrig går till jobbet. Där många människor år ut och år in har fastnat i bidragsberoende och hopplöshet.

Det finns ett Sverige där människor som har drömt om en framtid i frihet har fastnat i känslor av oro, vanmakt och frustration.

Där arbetslösheten breder ut sig kan den snabbt få sällskap av otrygghet, kriminalitet eller radikalisering. När samhället inte klarar av att ge människor en väg in, eller att garantera tryggheten för alla, då uppstår samhällen där vi lever parallellt bredvid varandra – men inte tillsammans.

Det finns de som säger att man inte får svartmåla. Det har de alldeles rätt i. Men vi får heller aldrig blunda eller släta över. Sverige måste vara ett land som håller ihop.

Därför måste vi hata – och bryta – det nya utanförskapet.

Det ska alltid löna sig att gå från bidrag till arbete.

Det ska finnas tydliga krav på att göra sig an- ställningsbar.

Det måste finnas utbildningsplikt för den som kommer till Sverige utan att ha klarat grundskolan.

Vägarna till arbetsmarknaden måste bli fler och bredare. Det behövs fler möjligheter att lära sig jobbet på jobbet.

Många unga och utrikes födda jobbar till exempel i svensk handel och de kan bli fler. Jag är säker på att många handlare skulle vilja erbjuda fler ett lärlingsjobb, det som brukar kallas YA- jobb.

Men det avtal som finns i dag kräver att du ska vara under 21 år, ha fullgjort handelsprogrammet och dessutom på en svensk gymnasieskola för att du ska kunna få en lärlingsplats.

Sedan den modellen införts har det skapats 26 YA-jobb i handeln. 26 stycken. På en arbetsmarknad där över 70 000 unga arbetslösa är inskrivna hos Arbetsförmedlingen.

Fler måste släppas in på svensk arbetsmarknad. Det är därför moderaterna har föreslagit förstajobbet-anställningen, som ger möjlig- het att kombinera jobb och utbildning på hela arbetsmarknaden.

Om Sverige ska hålla ihop måste vi bryta det nya utanförskapet. Om Sverige ska hålla ihop måste många fler kunna gå till det första jobbet.

Det har varit en ganska mörk höst. Men är det någonting som har visat sig under höstens flyktingkris är det hur många engagerade, skickliga, hårt arbetande människor som finns i hela vårt land – i företag, organisationer, myndigheter och kommuner. Hur familjer, frivilliga och hela samhällen runt om i landet känner att nu måste vi ställa upp och göra vad vi kan.

När alla gör så gott de kan – då finns det en enorm kraft i det svenska samhället.

Den kraften, svenska folkets förmåga, flit och företagsamhet, är det som har byggt Sverige starkt. För vårt land är inget mindre – och heller ingenting mer – än summan av alla enskilda människors insatser och strävan.

Kraften och viljan att göra något bra med sitt liv finns hos alla. Drömmen om en bättre framtid finns hos alla, hoppet om att dina barn ska få det bättre finns

hos alla. Den kraften och den viljan är den viktigaste tillgången vi har.

Det är den kraften som kan bära oss genom kriser.

Det är den kraften som kan ge en bra start i skolan åt våra barn.

Det är den kraften som kan ge jobb åt den som anstränger sig.

Det är den kraften som gör att vi kan ge trygghet åt den som behöver.

Sverige kan gå starkare ur krisen även denna gång. Sverige är ett fantastiskt land. Sverige kan mer.

Tack för att ni har lyssnat.

Källa
Manuskript inskickat av Moderaterna.

Taggar
Jultal, Moderaterna, Politiska tal

URI
https://www.svenskatal.se/tale/anna-kinberg-batra-jultal-2015